

The INE Profile in Basque

Training Intercultural Nursing Educators and Students

Kulturarteko erizaintzako irakasle baten profila baliozkotzea

Laburpen exekutiboa

Sarrera

Gure gizarte gero eta multikulturalagoetan, funtsezkoa da kulturen arteko eremuan trebatutako osasun-profesionalak izatea, zaintza eraginkorrek eta seguruak eskaini ahal izateko. Kulturalki askotarikoa den gizarte bati arreta egokia ez emateak desberdintasunak areagotu egiten ditu osasun-arretaren arloan (Smallwood, 2018). LaVeistek eta kolaboratzaileek (2011) zehaztu zuten, 2003 eta 2006 artean Estatu Batuetako (AEB) kultura-aniztasunak eragindako osasun-arloko desberdintasunen zuzeneko eta zeharkako kostu konbinatua 1,24 bilioi dolarrekoa izan zen.

Kulturarteko gaitasunaren inguruko prestakuntzak profesionalengan eta biztanlerian duen eragina dela-eta, hainbat erakunde azpimarratu dute oso garrantzitsua dela erizainek gaitasun hori garatzeko hezkuntza-programak egitea (National League for Nursing, 2005; AACN, 2008; USDHHS, 2011). 2018an, Ekonomia Lankidetzeta eta Garapenerako Antolakundeak (ELGA) aldarrikatu zuen ikasleen gaitasun globala sustatu behar zela gizarte inklusiboagoak lortzeko, eta, eskumen horren barruan, kulturarteko konpetentziaren garapenarekin lotutako alderdiak daude.

Campinha-Bacotek (1998) honela definitzen du erizaintzaren arloko gaitasun kulturala: "Osasun-arloko profesionalak bezero baten testuinguru kulturalan (familia, gizabanakoa edo komunitatea) eraginkortasunez lan egiteko gaitasuna eta prestasuna lortzeko etengabe ahalegintzen den prozesua". Kultura-gaitasunaren eredu horrek bost oinarri ditu: kultura-kontzientzia, kultura-ezagutza, kultura-trebetasuna, kultura-topaketak eta kultura-nahia. Egileak adierazten duen bezala, kulturarteko gaitasuna prozesu gisa ulertu behar da; ez azken produktu gisa. Ildo horretan, Milton Bennettek (1986; 1993; 2013) sortutako Kulturen arteko Sentsibilitatea Garatzeko Ereduak (DMIS, ingelesezko *Developmental Model of Intercultural Sensitivity* siglengatik) kulturen arteko konpetentziaren garapenaren etapak azaltzen dituen continuum bat aurkezten du. Jarraitutasun hori etnozentrismotik (kultura bera "zentraletik errealitatera") eta etnoerlatibismotik (norberaren kulturaren eta beste kultura batzuen esperientziatik "testuinguruari buruzko" esperientziara) hedatzen da.

Kulturarteko konpetentziaren garapena prozesu konplexua da, eta, beraz, kulturarteko konpetentziaren arloko gaikuntzak estrategia pedagogiko eraldatzaileak behar ditu, aktiboak eta berritzaileak, intelektualki estimulatzaileak, emozionalki atsegingarriak eta egokiak erizaintzako ikasleen kulturarteko konpetentzia garatzeko (Jeffreys, 2010; Clingerman, 2011; Jeffreys eta Dogan, 2011; Larsen eta Reif, 2011; Andrews eta Boyle, 2012). Gaikuntza-prozesu horien konplexutasuna dela-eta, erizaintzako irakasleek kulturartekotasunaren arloko gaitasuna izan beharko lukete, eta pedagogikoki prestatuta egon beharko lukete kulturen arteko ikaskuntza eta hazkundera ahalbidetzeko.

Hala ere, Baghdadik eta Ismailek (2018) adierazi dute erizaintzako irakasleek maila moderatuak dituztela kulturarteko gaitasunean. Longek (2012), adibidez, irakasleen prestakuntza falta kritikatu zuen; izan ere, aztertutako erizaintzako 94 irakasleetatik bakarrak zuen kulturarteko erizaintzako prestakuntza-ziurtagiria. Kardong-Edgrenek eta beste batzuek (2005) ere adierazi zuten kulturarteko gaitasuna irakasten duten irakasleen erdiak ez daukala prestakuntza akademiko nabarmenik. Beraz, garrantzitsua da erizaintzako irakasleentzako programak sortzea, erizaintzako ikasleak kulturarteko gaitasunean trebatzeko gai izan daitezen. Programa horiek garatu ahal izateko, garrantzitsua da irakasle horientzat beharrezkoak diren gaitasunen definizio argia izatea.

Helburua

Argitalpen honen helburua da erizaintzako ikasleen kulturarteko gaitasuna garatzen lagunduko duen kulturarteko erizaintzako irakasle baten profila sortzea.

Metodologia

Profilaren sorrera kulturarteko hezitzaileen gaitasun pedagogikoei buruzko literaturaren berrikuspen sakon batekin hasi zen. Profila Delphi metodoa erabiliz balioztatu zen. Delphik iritziak talde-adostasun bihurtzeko aukera eman zuen (Dalkey & Helmer, 1963), eta zenbait etapatako iterazio prozesu baten bidez aplikatu zen. Profilaren gaiekin lotutako diziplinaren arloko adituek parte hartu zuten laginean. Ikuspegi kualitatiboak eta kuantitatiboak erabili ziren datuak askotariko faseetan/sareetan aztertzeko (Hsu, 2007).

Profila

Profil honek hiru dimentsiotan sailkatzen ditu erizaintzako ikasleak kulturarteko gaitasuna garatzeko prestatzen dituen irakasle baten gaitasunak: pertsonala, profesionala eta pedagogikoa.

Kulturarteko gaitasun pertsonalak barne hartzen ditu kulturarteko gaitasuna duten erizainen eta gaitasun hori transmititzen duten erizaintzako irakasleen oinarria osatzen duten alderdiak. Gaitasunez jardun ahal izateko, pertsona horrek etnoerlatiboa izan behar du, edo, bestela esanda, kulturalki desberdinak diren egoeretan egoki eta eraginkortasunez jarduteko gaitasuna izan behar du.

Dimentsio profesionalak kulturen arteko gaitasuna daukan erizain izateko behar diren ezaugarri gehigarriak ditu. Dimentsio hori egokia da; izan ere, kulturarteko konpetentzia osatzen duten erizaintzako irakasleek lortu behar dute ikasleek komunikatzen ikastea eta pazientearen, taldeen edo komunitateen aurrekari kulturaletara egokitutako arreta eraginkor eta egokia ematea. Dimentsioak talde multikulturaletan lan egiteko gaitasuna ere hartzen du barne.

Dimentsio pedagogikoak kulturarteko gaitasuna irakasten duten erizaintzako irakasleen ezaugarriak deskribatzen ditu. Dimentsio hori bi azpidimentsiotan banatzen da. Azpidimentsioetako batek erizaintzako irakasleek kultura-aniztasuna oinarri hartuta irakastea du oinarri. Beste azpidimentsioak erizaintzako ikasleen kulturarteko konpetentzian trebatu eta haren garapena sustatzeko gaitasuna du ardatz.

Profil honen dimentsioak elkarri lotuta daude eta gainjartzeren bat egongo da; adibidez, dimentsio pedagogikoak dimentsio profesional eta pertsonalaren alderdiak biltzen ditu. Hala ere, lan honetan, hiru dimentsioak bereizita aurkezten dira.

Gainera, dimentsio horietako gaitasunak erizaintzako irakasleek eskatutako ezagutza, jarrera/balio eta trebetasunetan sailkatu dira. Ikuspegi taxonomiko hori hautatzeko, kontuan hartu ditugu ELGaren Munduko Gaitasunen Esparruaren (2018) eta OMEren Erizaintzako Hezitzaileen Oinarrizko Gaitasunen (2016) aurreko lanak. Espero dugu deskribapen komun horrek hezkuntza-programen garapena erraztea eta ebaluazio-tresnak eta -metodoak sortzea erraztea.

Proposatutako profilaren laburpena

Kulturarteko gaitasun pertsonala	
Ezagutza	<ul style="list-style-type: none"> • Kulturen arteko elkarrekintzari eragiten dioten kultura eta ezaugarri kulturalak identifikatzea • Pertzepzioak esanahiaren esleipenean duen eragina azaltzea • Osagai soziolinguistikoak identifikatzea, bereziki kulturarteko komunikazio-estiloak • Norberaren eta besteen kulturaren ezagutza sakona izatea • Balio kulturalak ikertzeko kultura-esparruak aurkeztea • Kulturarteko gaitasuna garatzeko ereduak ezagutzea
Jarrera/Balioa	<ul style="list-style-type: none"> • Irekia izatea eta beste kulturak errespetatzea • Giza duintasuna eta aniztasuna aintzat hartzea • Interesa izatea eta kulturen arteko interakzioak bilatzea • Enpatikoa eta apala izatea • Anbiguotasuna onartzea • Pazientzia eta malgutasuna izatea
Trebetasunak	<ul style="list-style-type: none"> • Norberaren suposizio kulturalari aurre egitea, beste batzuk bilatzea eta perspektibak aldatzea • Beste kultura batzuekin behar bezala eta eraginkortasunez komunikatzea • Bereizketa bilatzea eta estereotipoak/orokortzeak hipotesi gisa erabiltzea • Behar bezala jokatzeko testuinguru kulturalaren eta lortu nahi den emaitzaren arabera • Beste kultura batzuekiko konpromisoa eta lankidetzatza bilatzea

Kulturarteko gaitasun profesionala	
Ezagutza	<ul style="list-style-type: none"> • Osasunari buruzko sinesmen-ereduak ezagutzea • Pazientearen, familiaren eta erizainaren rolek osasunaren arloan dituzten sinesmenen aniztasuna eta elkarrenganako itxaropenak azaltzea • Kultura-talka, migrazio- eta akulturazio-prozesuak eta horiek gizakiengan dituzten eraginak ulertzea • Kultura-aniztasunari buruzko dilema etikoak eta osasun-arloko desberdintasunen mugatzaileak deskribatzea • Erizaintzako gaitasun kulturalaren (eta kulturartekoen) ereduak deskribatzea • Migratzaileekin zerikusia duten lege egokiak eta giza eskubideak ulertzea
Jarrera/Balioa	<ul style="list-style-type: none"> • Kulturek zaintzan duten eginkizuna onartu eta errespetatzea, batez ere osasunari eta sendaketari buruzko sinesmenetan • Pazienteen bizitza-munduei buruzko interesa agertzea • Kultura-estereotipoen, -aurreiritziez eta -joerez jabetzea • Gaitasun kulturala garatzeko motibazioa erakustea • Kultura-enpatia izatea • Arreta ematean alderdi kulturala zaintzeko konpromisoa izatea
Trebetasunak	<ul style="list-style-type: none"> • Banakako, familiako eta komunitateko beharretan oinarritutako arreta ematea, kulturalki kongruentea eta sentikorra • Kulturen artean gaitasunez komunikatzea, banakako, familiako eta komunitateko balioen eta itxaropenen arabera • Dilema eta gatazka etikoak estrategia egokiarekin tratatzea, tartean dauden pertsona guztiak asebetetzeko • Arretan gizarte-ekitate aplikatzea • Diziplina eta kultura anitzeko talde batean inklusiboki lan egitea

Kulturen arteko gaitasun pedagogikoa: kulturarteko gaitasuna duen irakaslea	
Ezagutza	<ul style="list-style-type: none"> Ikaskuntza baldintzatzen duten kultura-aniztasuneko faktoreak identifikatzea Ikaskuntza-materialaren kulturak eta kulturak berak irakatsitako gaian duten eragina formulatzea Ikasleek irakaskuntza- eta ikaskuntza-jardueretan aurki ditzaketen arrisku-faktoreak, erronkak eta oztopoak identifikatzea Kulturalki anitza den talde bat gidatzeko hezkuntza-estrategiak deskribatzea
Jarrera/Balioa	<ul style="list-style-type: none"> Ikasleen edo irakasleen arteko kultura-desberdintasunak eta ikasteko moduak ezagutzea, onartzea eta integratzea Enpatia kulturala sentitzea ikasleen segurtasun- eta konfiantza-beharrarekiko Monitorizazio-jarduera guztietan zintzoa izatea eta zilegitasunez jokatzea
Trebetasunak	<ul style="list-style-type: none"> Kultura-aniztasunera egokitutako hezkuntza-arloko esku-hartzeak ematea Ikuspegi anitza / Ikuspegi aldaketa modelatzea eta sustatzea irakaskuntza- eta ikaskuntza-prozesuan Kulturarteko komunikazio-trebetasunak erabiltzea irakasteko eta ikasteko prozesuan

Kulturarteko kompetentzia pedagogikoa: kulturarteko kompetentzia osatzen duen irakaskuntza	
Ezagutza	<ul style="list-style-type: none"> Erizaintzako kultura-gaitasuna garatzeko hezkuntza-programen xede, helburu eta eduki eraginkorrak identifikatzea Prestakuntza-estrategien asmoa, abantailak eta desabantailak azaltzea, ikasleen kulturarteko sentsibilitate-etaparen arabera Ikasleak murgiltze kulturaletan prestatzeko printzipioak deskribatzea
Jarrera/Balioa	<ul style="list-style-type: none"> Prestakuntza-estrategiak etengabe egokitzeko konpromisoa erakustea, kulturarteko gaitasuna garatzeko ikaskuntza-prozesua indibidualizatzeko Pentsamendu gogoetatsu eta kritikora zuzendutako metodo aktiboak eta eraginkorrak aplikatzeko jarrera positiboa izatea Irakaskuntzan eta ikaskuntzan kulturaren etikarekiko eta kultura-harremanaren etikarekiko konpromisoa izatea
Trebetasunak	<ul style="list-style-type: none"> Hezkuntza-programa integratuak diseinatzea, metodo esperientzialak eta didaktikoak, kulturaren eduki espezifikoak eta orokorrak eta ikaskuntza kognitibo-afektibo-jokabidezko jarduerak behar bezala bateratuta Garapen-etapa bakoitzerako estrategia espezifikoak erabiltzea, kulturarteko garapena hobetzeko Desberdintasunei eta antzekotasunei buruzko hausnarketa piztea, eta horien azterketa sustatzea, kulturak eta etnozentrismoak erizaintzan duten eragina ulertzeko Ikasleei kultura-erronkei aurre egiten lagunduko dieten aholkularitza-estrategiak erabiltzea